

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 2 marca 2012 r.

Sygn. akt SK 9/10

BAS-WPTK-1182/10

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KAN C E L A R I A	
wpl. dnia	02. 03. 2012
L.dz.	L. zał. ....

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie art. 34 ust. 1 w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przedkładam dodatkowe wyjaśnienia w sprawie skargi konstytucyjnej T B z dnia 29 stycznia 2010 r. (sygn. akt SK 9/10), jednocześnie podtrzymując dotychczasowe stanowisko, że:

1) art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) w zakresie, w jakim zarządzenie wykonania kary czyni obligatoryjnym, **jest niezgodny** z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **jest zgodny** z art. 40 Konstytucji i **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji;

2) art. 178 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 2012 r., w związku z art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) w zakresie, w jakim umożliwia odstępnie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszony kary, **jest niezgodny** z art. 42 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji.

Ponadto, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, w dalszym ciągu wnoszę o **umorzenie postępowania** w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadnienie

1. W piśmie z 13 października 2010 r. Sejm przedłożył wyjaśnienia w sprawie skargi konstytucyjnej T B z 29 stycznia 2010 r. (sygn. akt SK 9/10), wnosząc o stwierdzenie, że: 1) art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.; dalej jako k.k.) w zakresie, w jakim zarządzenie wykonania kary czyni obligatoryjnym, **jest niezgodny** z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **jest zgodny** z art. 40 Konstytucji i **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji; 2) art. 178 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.; dalej jako k.k.w.) w związku z art. 75 § 1 k.k. w zakresie, w jakim umożliwia odstępnie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszony kary, **jest niezgodny** z art. 42 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji. Ponadto Sejm wniósł o **umorzenie postępowania** w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Kwestionowany art. 178 § 2 k.k.w., zarówno w chwili ostatecznego orzekania o wolnościach i prawach skarżącego, jak i w momencie przedstawiania stanowiska przez Sejm, brzmiał: „Przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszony kary, sąd powinien wysłuchać skazanego lub jego obrońcę, chyba że zachodzą okoliczności zarządzenia wykonania kary określone w art. 75 § 1 Kodeksu karnego”. Mocą ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., dokonano nowelizacji art. 178 § 2 k.k.w., nadając mu następujące brzmienie: „W posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz jego obrońca, a gdy skazany został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonania obowiązków związanych z okresem próby, również sądowy kurator zawodowy, a także osoba godna zaufania lub przedstawiciel stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, o której mowa w art. 73 § 1 Kodeksu karnego, którym powierzono wykonywanie dozoru, chyba że zachodzą przesłanki zarządzenia wykonania kary określone w art. 75 § 1 lub 3 Kodeksu karnego”.

W związku z nowelizacją art. 178 § 2 k.k.w., pismem z 19 stycznia 2012 r. Trybunał Konstytucyjny zwrócił się do Sejmu o „ponowne wyrażenie stanowiska w niniejszej sprawie” i „zajęcie stanowiska co do możliwości dokonania w sprawie o sygn. SK 9/10 kontroli konstytucyjności art. 178 § 2 k.k.w. w brzmieniu nadanym przez ustawę nowelizującą wraz z wyjaśnieniem zaistniałej sytuacji”.

2. Odpowiadając na pismo Trybunału Konstytucyjnego, na wstępie należy podkreślić, że – po pierwsze – Sejm wniósł o stwierdzenie niekonstytucyjności nie samego art. 178 § 2 k.k.w., lecz ujmowanego w związku z art. 75 § 1 k.k., który przewiduje obligatoryjne zarządzenie wykonania kary. Po drugie zaś, owa niekonstytucyjność nie dotyczy całego art. 178 § 2 k.k.w., ale tylko jego zakresu, w jakim umożliwia odstępianie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszanej kary. U podstaw tego stanowiska legło m.in. następujące uzasadnienie: „Obligatoryjność zarządzenia wykonania kary czyni bezzasadnym ustalanie jakichkolwiek okoliczności, które przemawiałyby przeciwko takiej decyzji procesowej. Taki stan rzeczy nie tylko redukuje kompetencje sądu orzekającego w tym przedmiocie, lecz również ogranicza rolę procesową skazanego i jego obrońcy. Rola ta sprowadza się bowiem co najwyżej do biernego, czy też tylko pozornie aktywnego, asystowania przy obligatoryjnym zarządzeniu wykonania kary. W takie traktowanie roli skazanego i jego obrońcy wpisuje się art. 178 § 2 k.k.w., który umożliwia odstępianie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszanej kary. Trzeba przy tym pamiętać, że ze względu na to, iż «zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszanej ma bardzo istotne znaczenie dla skazanego» oraz z uwagi na «konieczność zachowania w tej sytuacji fundamentalnych gwarancji procesowych skazanego», wysłuchanie jego i obrońcy powinno być obowiązkiem sądu (...). Co więcej, wysłuchanie te nie może mieć charakteru wyłącznie formalnego (...). Wymaga również podkreślenia, że zawiadomienie skazanego i jego obrońcy o terminie posiedzenia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary w trybie art. 75 § 1 k.k. (...), a nawet wysłuchanie ich na tym posiedzeniu, stanowiłoby jedynie formalne, nie zaś rzeczywiste zadośćuczynienie gwarancji procesowej, jaką jest prawo do obrony. Obligatoryjność zarządzenia wykonania kary i tak nie pozwala bowiem na faktyczne uwzględnienie – przy rozstrzygnięciu sprawy – przedstawionych przez skazanego i jego obrońcę

okoliczności, przemawiających za zaniechaniem podejmowania takiej decyzji procesowej. Taki sposób zapewnienia i realizacji prawa do obrony stanowiłby jedynie fikcję”.

Nowelizacja art. 178 § 2 k.k.w. nie usuwa opisaną powyżej niekonstytucyjności i tym samym – zdaniem Sejmu – nie pozwala na ewentualne umorzenie postępowania w niniejszej sprawie (umorzenie takie musiałoby się wiązać z możliwością reasumpcji prawomocnie zakończonej sprawy skarżącego i zastosowania przy ponownym jej rozpoznaniu nowych przepisów). Trzeba mieć bowiem na uwadze, że art. 75 § 1 k.k. nadal przewiduje obligatoryjne zarządzenie wykonania kary, a art. 178 § 2 k.k.w. w nowym brzmieniu nie daje podstaw do wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w tym przedmiocie. Co więcej, ten ostatni przepis w sytuacji zaistnienia przesłanek z art. 75 § 1 k.k. nie przyznaje skazanemu i jego obrońcy nawet prawa do wzięcia udziału w posiedzeniu dotyczącym zarządzenia wykonania kary (zob. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3961/VI kad., s. 11, gdzie wprost stwierdza się: „Bez udziału stron natomiast odbywać się będą posiedzenia w przedmiocie [...] obligatoryjnego zarządzenia wykonania kary [art. 178 § 2 *in fine* k.k.w.]”). Ze względów formalnych nie może to być jednak przedmiotem analizy w niniejszej sprawie, bowiem nie zostało objęte zarzutami skargi konstytucyjnej.

Należy dodatkowo podkreślić, że podstawą ostatecznego orzeczenia o prawach i wolnościach skarżącego był art. 178 § 2 k.k.w. w poprzednim brzmieniu i takie brzmienie tego przepisu zostało zakwestionowane w skardze konstytucyjnej. W tej sytuacji dokonanie kontroli konstytucyjności art. 178 § 2 k.k.w. w nowym brzmieniu stanowiłoby wyjście poza granice skargi konstytucyjnej (w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości trzeba dodać, że wobec prawomocnego zarządzenia wykonania kary wobec skarżącego nie istnieje możliwość zastosowania w jego sprawie znowelizowanego art. 178 § 2 k.k.w.). Ponadto, jak wielokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny, „ochrona konstytucyjnych wolności i praw skarżącego musi mieć charakter aktualny i rzeczywisty” (wyrok TK z 13 kwietnia 2011 r., sygn. akt SK 33/09), a „celem kryterium aktualności jest zapobieżenie rozszerzeniu skargi konstytucyjnej, polegającemu na upodobnieniu jej do skargi powszechnej (*actio popularis*). Wymagane jest więc wykazanie, że naruszenie ma charakter aktualny, a nie potencjalny – konieczne jest istnienie aktualnego interesu prawnego skarżącego

w merytorycznym rozstrzygnięciu skargi; niekorzystne oddziaływanie obowiązujących norm prawnych na sytuację prawną skarżącego musi mieć charakter rzeczywisty i realny, ma trwać w chwili wnoszenia skargi” (postanowienie TK z 14 września 2009 r., sygn. akt SK 51/08).

W dalszym ciągu zachodzą natomiast podstawy do badania art. 178 § 2 k.k.w. w poprzednim brzmieniu, albowiem – mimo dokonanej nowelizacji – orzeczenie o jego niekonstytucyjności jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym; Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.). Zakwestionowanie tego przepisu i art. 75 § 1 k.k. przez sąd konstytucyjny umożliwi skarżącemu wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.; zob. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 21 sierpnia 2002 r., sygn. akt II AKo 154/02).

3. Wobec powyższego Sejm podtrzymuje dotychczasowe stanowisko i wnosi o stwierdzenie, że: 1) art. 75 § 1 k.k. w zakresie, w jakim zarządzenie wykonania kary czyni obligatoryjnym, **jest niezgodny** z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **jest zgodny** z art. 40 Konstytucji i **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji; 2) art. 178 § 2 k.k.w. (w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 2012 r.) w związku z art. 75 § 1 k.k. w zakresie, w jakim umożliwia odstępnie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszanej kary, **jest niezgodny** z art. 42 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz **nie jest niezgodny** z art. 2 Konstytucji. Ponadto Sejm w dalszym ciągu wnosi o **umorzenie postępowania** w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

MARSZAŁEK SEJMU

Ewa Kopicz